

Lisbeth Bonde:

De skal blive billedkloge

Afsluttende bemærkninger ved Christiansborgkonferencen
onsdag den 21. april 2010

“Verden er dyb. Og kun de flade ånder fatter det ikke,” skrev den symbolistiske digter Johannes Jørgensen i Taarnet i 1893.

Det kan lyde som en noget åndsaristokratisk bemærkning, men ikke desto mindre er det en vigtig udtalelse om menneskelivet. Det består nemlig ikke alene af praktikaliteter og rationaler, som skal sikre os overlevelsen. Det består ikke alene af gentagelser af det almene og allerede set og oplevede. Livet rummer også et indre liv, et generaliseret liv, et liv på myternes niveau, som er svanger med anelser og billeder, og som handler om selve meningen med livet – og dette liv bør fylde mindst lige så meget i skolen som de almindelige vidensfag.

Det indre liv næres lige så meget af refleksionen som af følelsen og fantasien.

Billedkunstfaget består lige meget af det alt sammen – af både dybde og overflade, af drøm og logos: Dels giver faget eleverne mulighed for at svare igen på omverdenens billedbombardement med deres egne, indre billeder, der sætter turbo på fantasien.

Dels skal de lære at analysere og tolke de billeder, som andre har skabt, for ikke at blive ofre for deres manipulationer. De skal blive billedkloge. Vi udsættes jo for et sandt billedbombardement fra de elektroniske og trykte medier, og det vokser for hver dag.

Mange af disse billeder vil os noget ganske bestemt. Det er dybt beregnende billeder, der advokerer for et bestemt verdenssyn og for at overtage deres produkter og deres æstetiske idealer. Afsenderne af disse billeder er ligeglade med os. De reducerer os til forbrugere. Det er vores pligt at ruste børnene og de unge til at gennemskue dette spil. Vi skal beskytte dem og lære dem at værne om deres egne dyrebare følelser og deres eget indre liv og give dem autoritet i omgangen med billeder.

Billeder er imidlertid også vigtige, hvis børnene og de unge skal lære vores kulturs historie – også den æstetiske – at kende. Fortiden i nutiden og nutiden i fortiden. Kunsten pejler udviklingen, før den sker, og i den ældre kunst kan vi studere, hvad menneskene følte og tænkte en gang for længe siden. Børnene og de unge kan genkende sig selv i for eksempel oldtidens mennesker eller i et familieportræt fra guldalderen.

Elite og bredde – billedkunstundervisningen skal gøre børn og unge kloge på billeder som en særlig, æstetisk kommunikationsform – hvad enten det er kunst eller de millioner af billeder, der cirkulerer i offentlighedssfæren. Ligesom i idrætten, som de dyrker gennem hele skolelivet, bør de have billedkunst i hele skolelivet, for ligesom kroppen kræver at blive bevæget, så gør synssansen det også. Øjnene dør af sult, hvis ikke de får noget at græsse af. Det handler om dannelse og om hele mennesker. Hvem har ikke mødt en olding, der stadig har lys og liv i øjnene, som kan le, og som evner at være til stede i nuet? Kunsten skærper synet og øger dybden i livet. Hvis vi udvikler fantasien, kommer vi aldrig til at kede os.

For kort tid siden udtalte Daniel Birnbaum – kurator, kritiker og rektor for den berømte Städelschule i Frankfurt – sig til Weekendavisen. Sidste år kuraterede han Venedigbiennalen, som fik det højeste besøgstal nogensinde. Han sagde: “Hvis vi forestiller os en international poesifestival, så er det nødvendigt med 128 oversættere, mens vi ikke behøvede en eneste til Venedigbiennalen. Kunst er et internationalt sprog og dermed den bedste kommunikationsform i den globaliserede verden.”

Lisbeth Bonde er cand.mag., forfatter og kunstsribent ved Weekendavisen. Hun har tidligere også arbejdet som billedkunstlærer.